

Regelverk omkring verneombudstjenesten

– Skipssikkerhetsloven og ASH-forskriften

Terje Hernes Pettersen

Advokat Norsk Sjømannsforbund

TERJE HERNES PETTERSEN
HANS JACOB BULL

SKIPSSIKKERHETSLOVEN

– MED KOMMENTARER

FAGBOKFORLAGET

Skipssikkerhetsloven - oversikt

Kapittel 1 Innledende bestemmelser
Kapittel 2 Rederiets plikter. Sikkerhetsstyring
Kapittel 3 Teknisk og operativ sikkerhet
Kapittel 4 Arbeidsmiljø og personlig sikkerhet
Kapittel 5 Miljømessig sikkerhet
Kapittel 6 Sikkerhets- og terrorberedskap
Kapittel 7 Tilsyn
Kapittel 8 Forvaltningstiltak
Kapittel 9 Administrative sanksjoner
Kapittel 10 Straffansvar
Kapittel 11 Øvrige bestemmelser

Kapittel 4: Arbeidsmiljø og personlig sikkerhet

«fullt forsvarlig arbeidsmiljø»

§ 21 Sikkerhetsinnretninger og utstyr

§ 22 Tilrettelegging og utføring av arbeidet om bord

§ 22 a Sertifikat for arbeids- og levevilkår

§ 23 Arbeidstid

§ 24 Hviletid

§ 25 Bo- og fritidsmiljø

§ 26 Forpleining

§ 27 Legemidler og rett til behandling av syke

§ 28 Verneombud og arbeidsmiljøutvalg

§ 28a til 30 : Plikter

Krav til fysisk og psykisk arbeidsmiljø

Skipsarbeidsloven kap. 10; diskriminering, trakassering, mobbing

§ 21

«Et skip skal ha nødvendige innretninger og utstyr og det skal treffes slike sikkerhetstiltak og forholdsregler som er nødvendige for å unngå eller redusere fare for liv og helse»

§ 22

«Arbeidet om bord skal tilrettelegges og utføres slik at hensynet til liv og helse…ivaretas». Ved tilretteleggingen (av arbeidet) skal det tas hensyn til den enkeltes forutsetninger for å kunne utføre arbeidet på en sikkerhetsmessig forsvarlig måte»

Arbeids- og hviletid, ssl. §§23 og 24

- Hva er forskjellen på arbeidsmiljøloven og skipssikkerhetsloven?

➢ Ssl. regulerer hviletid – aml. arbeidstid > gir store konsekvenser

➢ Årsverk mye lengre til sjøs: 2184 timer vs. 1762 (422 t i diff)

➢ SSL:Gjennomsnittsberegning av alminnelige arbeidstid mangler

➢ SSL: Begrensninger i nattarbeid mangler, ingen helsekontroll

➢ AML rett til pause etter 5 ½ t – ikke i ssl.

➢ Ingen overtidssats i loven

➢ ++ Mye mer

Vi krever:
48 timers uke tilsjøs !
Et Skipsfartens Næringsråd!
Effektiv skipskontroll!

1 mai 1951

§ 28

«På skip skal det være organisert verne- og miljøarbeid. Det skal velges verneombud blant dem som har sitt arbeid om bord og opprettes et arbeidsmiljøutvalg» (verne- og miljøutvalg)»

Skipssikkerhetslovens formål

§ 1.Lovens formål

«Loven skal trygge liv og helse, miljø og materielle verdier ved å legge til rette for god skipssikkerhet og sikkerhetsstyring, herunder hindre forurensning fra skip, sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og trygge arbeidsforhold om bord på skipet, samt et godt og tidsmessig tilsyn.»

Sikkerhetsbarrierer

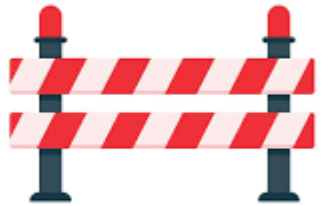

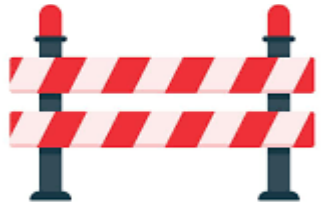

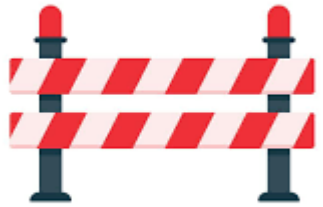

Skipssikkerhetsloven

Hvem har ansvaret?

Tre nivåer:

- Påse-plikt
- Sørge for-plikt
- Medvirkningsplikt

Arbeidsmiljøet om bord – plikter og ansvar

- Rederiet skal påse at alle krav i lov og forskrift følges
- Skipsføreren skal sørge for at arbeidet om bord er tilrettelagt slik at det kan utføres sikkerhetsmessig forsvarlig og at kravene til arbeidsmiljøet ivaretas
- Skipsføreren skal medvirke til at skipet har nødvendige innretninger og utstyr og til verne- og miljøarbeidet om bord

Medvirkningsplikter for mannskapet

Mannskap har plikt til å medvirke til at loven oppfylles.

Medvirkning innebærer blant annet:

- Etterlevelse av instrukser, ordre, prosedyrer
- Riktig håndtering av arbeidsoperasjoner
- Bruke påbudt verneutstyr
- Avbryte arbeid hvis det er helsefarlig
- ”Ta tak” i forhold som bør gjøres noe med
- Rapportere avvik videre i systemet

Forskrift om arbeidsmiljø («ASH-forskriften»)

Forskrift om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for de som har sitt arbeid om bord på skip

Dato	FOR-2005-01-01-8
Departement	Nærings- og fiskeridepartementet
Publisert	I 2005 hefte 1 (Vedlegg)
Ikrafttredelse	01.01.2005
Sist endret	FOR-2024-01-23-165
Endrer	FOR-2000-08-04-808, FOR-2001-01-11-21, FOR-2001-01-11-20, FOR-1987-06-15-507, FOR-2000-06-13-660
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-2007-02-16-9-§2, LOV-2007-02-16-9-§6, LOV-2007-02-16-9-§7, LOV-2007-02-16-9-§8, LOV-2007-02-16-9-§21, LOV-2007-02-16-9-§22, LOV-2007-02-16-9-§28, LOV-2007-02-16-9-§28a, LOV-2007-02-16-9-§29, LOV-2007-02-16-

Grunnleggende prinsipper for arbeidsmiljø

- Sikkerhetstiltak skal være kostnadsfrie for de ansatte
  - § 1-3 (3) «Tiltak i forbindelse med sikkerhet og helse om bord skal ikke under noen omstendighet påføre de som har sitt arbeid om bord utgifter.»

- Kartlegging av farer og risikokontroll
- Risikovurdering ved innføring av nytt arbeidsutstyr og ny teknologi
- Risikomomenter skal unngås
- Enhver risiko som ikke kan unngås, skal vurderes særskilt
- Krav til arbeidsmiljøet skal ivaretas gjennom sikkerhetsstyringssystemet

Verneombudet

Valg av verneombud, kap. 5

- Skal være verneombud på alle skip
- Besetning på 8–14 (1), 15-39 (2) og over 40 (3)
- Skip med 3-7 ansatte; kan avtale å ikke ha verneombud
- Verneombud velges av de som jobber om bord
- Skipsføreren skal sørge for valg av verneombud
- Verneombud bør ikke være offiser og vedkommende bør ha erfaring
- Hvis mer enn 1 verneombud: 1 hovedverneombud skal velges
  - > Lokalfart: hovedverneombud på hvert fjerde fartøy
- Perioden er 1 år. Kan avtale 2 år om gangen før valget av verneombud

Verneombudets oppgaver (§ 5-6)

- Representere arbeidstakerne:
  - Bindeledd rederiet/arbeidstakere. Representere arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.
- Verneombudet skal «særlig ha oppmerksomheten rettet mot»:
  - at arbeidsutstyr, tekniske innretninger og arbeidsprosesser ikke setter mannskapet i fare
  - at verneinnretninger og personlig verneutstyr er i forsvarlig stand og blir brukt
  - at nødvendig instruksjon, øvelse og opplæring blir gitt
  - at arbeidet er tilrettelagt på en helse- og sikkerhetsmessig forsvarlig måte
- Varsle rederiet om farer og forhold som kan føre til ulykker eller helsefare.
- Verneombudet har rett til å stanse arbeidet midlertidig dersom det er umiddelbar fare for liv eller helse.
- Rådgi under planlegging og gjennomføring av tiltak for å forbedre arbeidsmiljøet.
- Delta i HMS-arbeid:
  - Delta aktivt i helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) og bidra til det psykososiale arbeidsmiljøet
  - Skriftlig uttalelse ved arbeidsulykker

Verneombudet er ikke erstatningsansvarlig for sine handlinger

Forskjell på verneombud og tillitsvalgt

- Tillitsvalgt
  - Representasjon:
    - Tillitsvalgte er valgt av fagforeningsmedlemmer for å representere dem i saker som gjelder lønn, arbeidsvilkår, og andre rettigheter.
  - Forhandlinger:
    - De forhandler om tariffavtaler og andre avtaler som regulerer arbeidsforholdene.
  - Konflikthåndtering:
    - Tillitsvalgte bistår i konflikter mellom ansatte og arbeidsgiver, og gir råd og støtte til medlemmene.
  - Informasjon og dialog:
    - De fungerer som et bindeledd mellom ledelsen og de ansatte, og sørger for at kommunikasjonen er effektiv.

- Kort oppsummert
  - Tillitsvalgte skal forbedre medlemmers arbeidsvilkår gjennom forhandlinger og representasjon.
  - Verneombud skal ivareta de ansattes helse, miljø og sikkerhet

Verne- og miljøutvalg § 5-9

- Skal opprettes når minst 8 personer i besetningen. Unntak

- Verne- og miljøutvalg består av,

- Hovedverneombud, inntil 3 verneombud og skipsfører, maskinsjef, stuert og eventuelt sikkerhetsoffiser.

- Minst 6 møter i året

Arbeidsmiljøutvalgets oppgaver, § 5-11

Arbeidsmiljøutvalgets oppgaver er bl.a.:

- kartlegging av arbeidssteder og arbeidsforhold som innebærer fare for ulykker og helseskader, herunder gjennomgå risikovurdering som nevnt i § 2-2 og vurdere om denne er tilstrekkelig for å avdekke de farer de som har sitt arbeid om bord utsettes for,
- søke årsaker til sykdom og dødsfall som kan ha sammenheng med miljøet om bord, og drøfte forslag til forebyggende tiltak,
- gjennomgå alle rapporter om helseskader, arbeidsulykker og tilløp til ulykker, og påse at det treffes tiltak for å hindre gjentakelse. Utvalget skal også gjennomgå tilsynsrapporter.

Opplæring med kurs

- 40 timers kurs

Hvem skal ha kurs? § 5-12

1) Verneombud

2) Medlemmer av arbeidsmiljøutvalget

3) Personer i rederiets landorganisasjon som skal sørge for at bestemmelsene i forskriften gjennomføres om bord, skal ha gjennomført kurs for verneombud.

Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

MENY

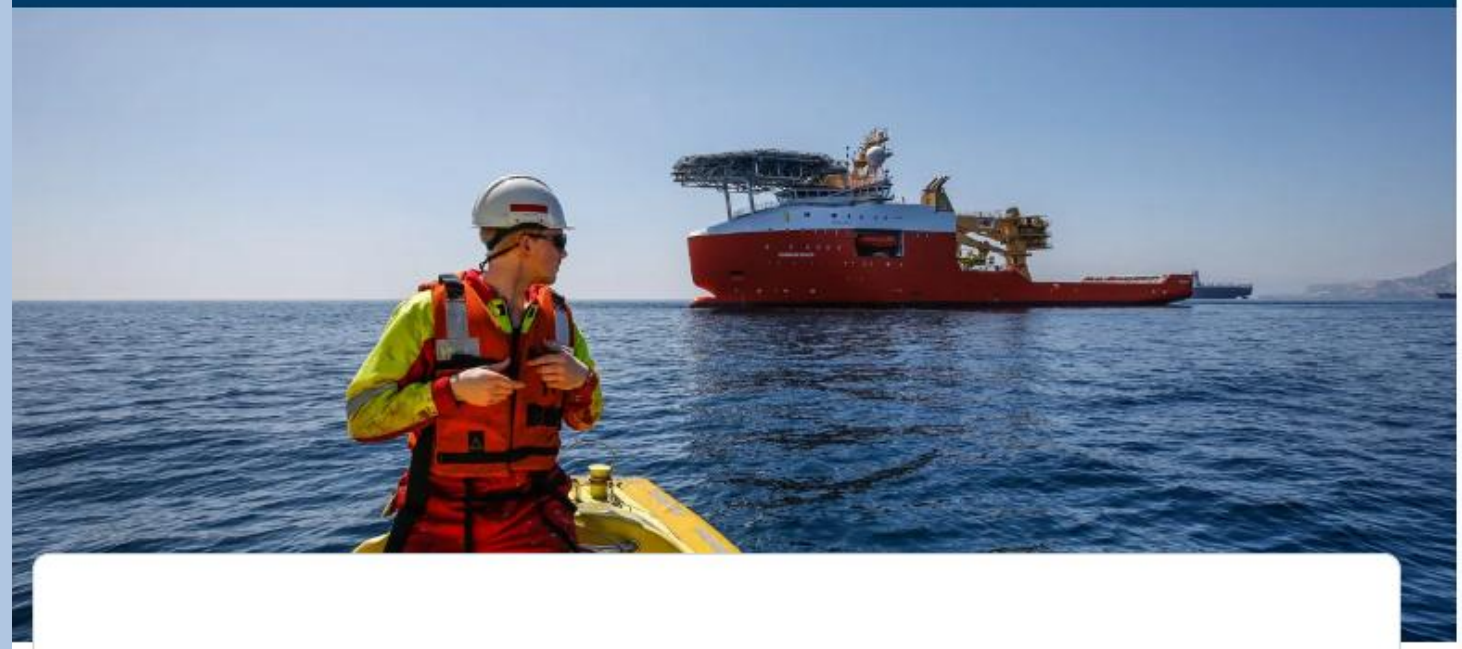

Nullvisjonen

Nullvisjonen for hardt skadde og omkomne representerer en ny epoke innen arbeidet med å heve sikkerheten for de som ferdes til sjøs. Virkningsfulle tiltak utarbeides fortøpende i samarbeid med aktører som kan være med å påvirke sjøsikkerheten på en positiv måte, og bidra til at alle kommer trygt hjem igjen. Arbeidet pågår nå. Vi håper du vil delta.

Live ulykkesstatistikk

Sjøfartsdirektoratet
Norwegian Maritime Authority

Ulykkesstatistikk

Sjøfartsdirektoratet har ansvar for å registrere og følge opp ulykker og nestenulykker på norske næringsfartøy i henhold til Forskrift om melde- og rapporteringsplikt ved sjøulykker og andre hendelser til sjøs. Både hendelser som rammer skip og personer rapporteres til oss. Dette gir et godt grunnlag for å si noe om sikkerheten i norsk sjøfart, som fremdeles er en av de mest risikoutsatte bransjene i Norge.

Les mer

Trykk her for å komme til statistikk for fritidsfartøy.

Registrerte hendelser så langt i år:

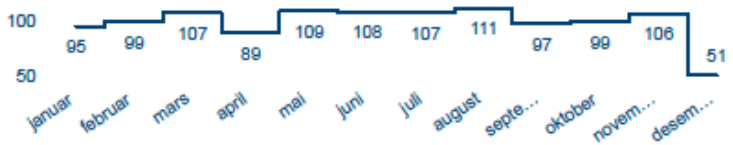

Status denne uken

De foregående sju dagene har vi registrert hendelser.

Den nyeste hendelsen er registrert som en **Arbeidsulykke/Personulykke** som involverte et **Lasteskip** som opererte i **Sør-Trøndelag.**

Utvikling

Konsekvenser

Årsaker

☐ Nestenulykke
☐ Ulykke

Sist oppdatert:
23.12.2025

Status så langt i år

Til nå i år har Sjøfartsdirektoratet registrert **1208** hendelser. Av disse er **664 skipsulykker** og **544 er personulykker.**

Antall dødsfall
7

Antall forlis
13

Antall skadde
551

Antall sykemeldte
295

Antall fartøy involvert i ulykker:

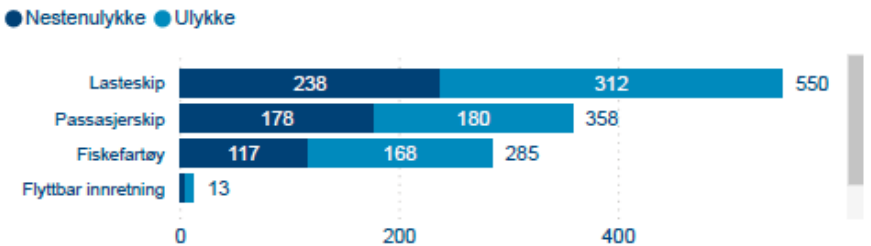

Her skjedde ulykkene:

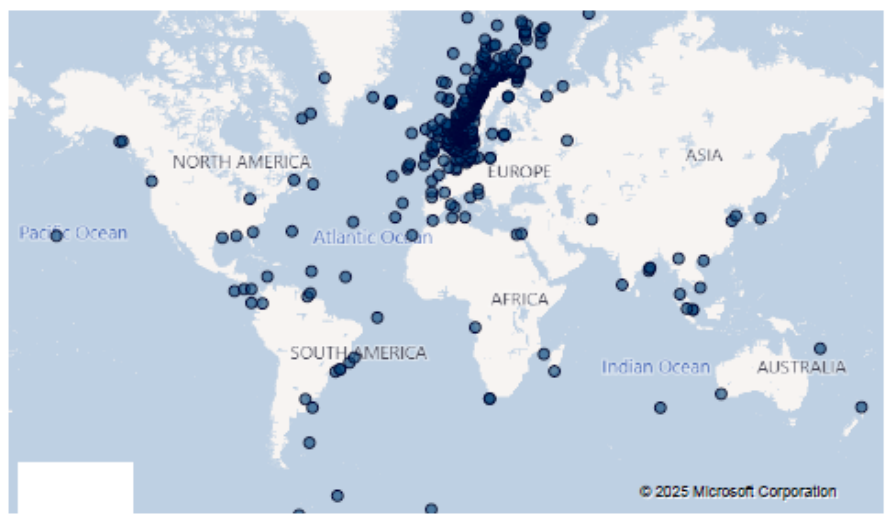

Takk for oppmerksomheten

